

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrtleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 6. junija 1866.

Gospodarske stvari.

Globoko orjimo!

Prizadevaj si, dragi gospodar! da svojo zemljo, ker je ne moreš raztegniti na širjavo, saj v globočino povekšaš, in kmalu se boš prepričal, da je tvoje zemljišče dvakrat ali trikrat večje, kakor je bilo popred. To pa se edino po tej poti doseže, da globoko orješ in dobro gnojiš.

Se vé da nas bode razumel vsak umen gospodar, da globoko oranje zahtevamo le tam, kjer se dá s pridom globoko orati, ne pa tam, kjer bi globoko oranje samo kamenje spravilo na dan.

Kdor plitvo orje in brazdo le za kaka 2 do 4 palce debelo reže, kakor po navadi delajo mali kmetovavci, ta dvojno škodo dela svojemu polju: suša, ako dolgo trpi, in moča mu škodujete: zakaj? — zato, ker vročina ne pregreje samo vlažne površne prsti, ampak tudi trdo in gladko spodnjo zemljo; to pa nježne koreninice mladih rastlin od zgoraj in spodaj zamori, da se le v rahli zemlji po stranéh, skozi ktere se lože naravnost razširjajo, pa le malokdaj v globočejo prst spuščajo; mokrota pa nasproti naglo prešine zgornjo rahlo zemljo in zleze do dna, in če jo dno ali prav za prav spodnja trda prst zadržuje, da se skozi njo precejati ne more, tedaj se zagatá do površne prsti, da koreninice prav v vodi stojé, začno hirati ali pa celó potrohné.

Nekteri kmetje pravijo, da ni treba žitu globoko orati, ker mislijo, da žito ne poganja dolzih korenin. Al davno je že dokazano, da tudi žitne korenine do sežnja (klaftre) v zemljo segajo in da pri šest nedelj stari setvi se celó do 15 palcev globoko v zemljo spuščajo, ako se je brazda za dvakrat ali trikrat pomnožila; če tudi njiva ni tako globoko rahla, kakor globoko korenine segajo, se koreninam iz začetka vendar pomore, da lože sežejo v globočino.

Pri globokem oranji ne bo ne dolga suša in ne preobilna mokrota tako lahko rastlinam škodovala; voda najde več prostora in korenine se kmalu osušijo; pri dolgi suši pa ostane zemlja dolgo vlažna in hladna in rastline dobivajo vedno potrebne vlage iz globočeje zemlje.

Pri globokem oranji tedaj povekša kmetovavec svoje zemljišče, ker rastline svoje korenine v globokeji zemlji bolj navpik v globočino spuščajo, se bolj razrašajo, krepko in popolnoma razvijajo in po tem takem tudi dvojni ali celó trojni sad rodé. Na tako obdelani zemlji ista mera semena ali še manj semena obrodí dvakrat toliko rastlin z dvakrat daljim klasjem ali latjem, v katerem dozori veliko lepše zrnje.

Čas, kdaj gré njivo globoko orati, mora kmet po svojih skušnjah sam najbolj vedeti. Najbolji čas

je v jeseni; takrat naj se njiva tako globoko preorje, kar se le dá, da se potem zemlja s pripomočjo zraka, gorkote, vlage in mraza razrahljá in čez zimo dobrotne zimske mokrote prav obilo napiti more. Za posetev spomladi naj se pa plitveje orje, da se njivi zimska vlažnost ne vzame.

Kdor pa globokeje orje, mora tudi več gnojiti, če hoče, da bo njivo zboljšal in dva- ali trikrat več pridelal. Prav tako kakor je živina toliko poprej za rabo dobra, kolikor skrbneje se glešta in dobro redí, tako tudi potrebuje njiva boljšega obdelovanja in tečnejšega gnojenja, da več rodí. Kjer vrabec gnoji, ondi tudi le vrabec žanje.

Kmet mora tako-le misliti: „jez hočem svoje zemljišče po globoki brazdi večje narediti, tedaj mi je tudi več živine potreba, da mi naredí potrebnega gnoja.“

Veliko gnoja napraviti mora potem poglavitna skrb biti kmetijskemu gospodarju.

Koliko gnoja se pa mora njivi dati, da se pri stanovitni rodovitnosti obdrži? — To vprašanje je važno, kajti gnoj je en del gospodarskega kapitala, tedaj se ne sme po nepotrebnem tratiti, pa tudi ne skopariti ž njim. Po dolzih skušnjah veljá tukaj to-le vodilo:

„Redi živine toliko, da ti je žive teže pride 5 centov na 1 oral zemlje, ki jo obdeluješ; — glej, da jo dobro gleštaš in čvrsto rediš, nastiljaj ji tako, da bo vedno na suhem ne pa v blatu stala in pokladaj in drži se pri reji tako imenovanega kolobarjenja ali vrstenja pri piči!“

Še enkrat naj vam je tedaj rečeno: Orjite kolikor moč globoko in gnojite dobro svoje njive, in tako bote kmetijstvo zvekšali in zboljšali.

Tihowsky.

Zdravilska skušnja.

* Mazilo za garjeve pse in konje, po katerem tudi dlaka posebno rada raste — se po Artus-ovem nasvetu tako-le naredí: 1 lot smrdljivega žvepla, ki se v vsaki apoteki dobí pod imenom „Schwefelleber“, se zriba v droben prah; njemu se pridenejo 3 loti stopljenega sala, in oboje se prav dobro skupaj pomeša; potem se prideneta še 2 lota smoljnaka (kolomaza ali šmira) in 1 kvinteljc petroleja (kamnega olja), pa se zopet vse prav dobro pomeša, naposled se pridene še pol lota sáj. To mazilo se gorko večkrat na dan z volnato cunjo v garjeva mesta vriba. Kaj hitro pomaga, ker pomori garjeve klešče (črviče) in po plešah kmalu izraste dlaka. Pomagalo je to mazilo — kakor Artus zagotavlja — tudi takrat, ko nobeno drugo zdravilo ni odpravilo garij.